

SCOOP

redactie: Henk Maassen (h.maassen@medischcontact.nl)

RECHT EN ZORG

BOEK

Wetten en regels zijn de laatste decennia steeds belangrijker geworden in de medische praktijk. Drie nieuwe boeken over gezondheidsrecht geven een overzicht van de belangrijkste juridische kwesties waarmee artsen te maken krijgen.

Gezondheidsrecht richt zich op geneeskundestudenten, maar door de heldere uitleg is dit boek ook een aanrader voor artsen die al jaren geleden hun bul hebben gehaald. Het boek geeft informatie waarvan lang niet alle artsen op de hoogte zijn. Zo is te lezen dat ook als de toetsingscommissie een positief oordeel heeft uitgesproken over het handelen van een arts bij levensbeëindiging van een wilsonbekwame, het Openbaar Ministerie toch tot vervolging kan overgaan. Het oordeel van de commissie is niets meer dan een advies. Handig voor elke arts is ook het hoofdstuk over klachtrecht en aansprakelijkheid. Daarin staan precies de procedures beschreven voor een tuchtklacht of een klacht bij een van de klachtencommissies.

Medisch handelen rond het levenseinde van KNMG-jurist en hoogleraar Gezondheidsrecht Johan Legemaate is een echte aanrader. Hij analyseert onder meer tuchtzaken en strafzaken tegen artsen die euthanasie uitvoerden, hulp boden bij zelfdoding of levensbeëindigend handelden bij wilsonbekwamen. De beschouwende toon maakt van dit boek een pareltje. Legemaate gaat in op de grenzen van de euthanasiewet die door jurisprudentie zijn vastgelegd. Iemand die lijdt aan het leven is onvoldoende grond voor euthanasie (de zaak Brongersma). Dat is volgens Legemaate wel duidelijk. Maar de werkelijkheid is complexer. Een andere beschouwing gaat over artsen die niet aan de zorgvuldigheidseisen hebben voldaan en worden vervolgd voor moord. Niet alleen artsen hebben daar moeite mee, ook rechters vinden dat de moordbepaling voor heel andere gevallen is bedoeld. Behalve heldere analyses biedt dit boek ook antwoorden op praktische vragen, zoals: moet een wilsverklaring worden herbevestigd en welke handelingen van een arts vallen onder hulp bij zelfdoding.

Ten slotte het handboek *Recht en Gezondheidszorg*: de hoofdstukken over rechtshandhaving in de gezondheidszorg en de Wet op de Geneeskundige Behandeloovereenkomst (WGBO) zijn interessant voor artsen. Maar onderwerpen als structuur en organisatie van de gezondheidszorg en kwaliteitsregulering staan verder af van de dagelijkse praktijk. Dat maakt dit boek eerder een aanrader voor managers dan voor praktiserende artsen. << MM

D.P. Engberts & L.E. Kalkman-Bogerd (red.), *Gezondheidsrecht*, Bohn Stafleu van Loghum, ISBN 90 313 4614 4, 261 blz., 38,50 euro.

J. Legemaate, *Medisch handelen rond het levenseinde*, Bohn Stafleu van Loghum, ISBN 90 313 4750 7, 158 blz., 45 euro.

H. Hermans & M. Buijsen (red.), *Recht en gezondheidszorg*, Elsevier gezondheidszorg, ISBN 90 352 2756 5, 336 blz., 49 euro.

PROEFSCHRIFTEN ONLINE

WEB

Per jaar verschijnen er in Nederland zo'n 2500 proefschriften; ongeveer vijf procent van de jaarlijkse wetenschappelijke output. De recentelijk gelanceerde Nationale Proefschriftensite biedt een eenvoudige manier om te zoeken naar proefschriften van promovendi in Nederland. Heeft u een relevant resultaat gevonden, dan is dat vaak (maar nog niet altijd) digitaal en vrij toegankelijk. Inmiddels zijn ongeveer 10.000 dissertaties (waaronder veel medisch-wetenschappelijke) toegankelijk via de website. De

Nationale Proefschriftensite is een initiatief van het DARE-programma (Digital Academic REpositories), waarin onder meer alle Nederlandse universiteiten samenwerken.

Het doel is dat iedereen de onderzoekspublicaties zonder beperkingen kan vinden en bekijken. DAREnet heeft een deelverzameling onder de naam Keur der Wetenschap ('Cream of Science'), die de publicaties bevat van 200 vooraanstaande wetenschappers in Nederland. 'Promise of Science', de Nationale Proefschriftensite, is hierop een aanvulling. Alle universiteiten beschikken over 'lokale contactpersonen' die

nieuwe proefschriften op het net kunnen zetten. Ze zijn via de site te vinden. Adres: www.DAREnet.nl/proefschriften << HM

RAMADAN IN DE PRAKTIJK

WEB

Het nieuwe Netwerk Eerstelijns Organisaties (NEO), waaraan ook het NHG deelneemt, geeft via zijn website informatie over de ramadan, die op 26 september is begonnen. Tijdens deze maand van reiniging en bezinning vasten ruim een miljoen islamitische Nederlanders, hetgeen gevolgen heeft voor bijvoorbeeld hun medicijngebruik. De site gaat onder meer in op de achtergrond van de ramadan en de gevolgen voor gezondheid en ziekte en geeft verder een paar aardige tips, zoals: houd bij het voorschrijven van medicatie zo veel mogelijk rekening met de optie van een dosering van eenmaal per dag.

Zie: www.neonetwerk.nl, doorklikken op ramadan 2006. << HM

EPILEPSIE ALS DUIVELSWERK

FILM

Het is nog niet zo lang geleden dat epilepsie in sommige kringen werd opgevat als een enge ziekte die contact met kwade machten verraadt. Hoe kort geleden, bewijst de Duitse film *Requiem* die is gebaseerd op een ware geschiedenis. Michaela heeft een zware vorm van epilepsie. Ze groeit op in een religieus gezin, met een vooral zeer katholieke moeder, ergens in het provinciale zuiden van (het zijn de jaren zeventig) West-Duitsland. Ondanks haar ziekte verlaat ze het ouderlijk huis om pedagogiek te studeren. Studeren betekent voor haar in de eerste plaats vrijheid en nieuwe vriendschappen. Ze bloeit op, maar op de universiteit heersen andere normen dan thuis. Dat maakt dat ze gaat twijfelen aan haar geloof in God, haar familie en zichzelf. Het contrast met de weekends thuis, meer speciaal de omgang met haar liefdeloze moeder, is zo groot dat ze instort. Een epileptische aanval met waanbeelden en afschrikwekkende stemmen is het gevolg. Michaela zoekt hulp bij een priester, die haar bange vermoedens bevestigt: ze is bezeten. Iets wat voor haar moeder eigenlijk altijd al vaststond. De raad van haar vrienden om medische hulp in te roepen, slaat ze in de wind. Haar rotsvaste religieuze en morele overtuigingen zijn voor hen ondoor- dringbaar. Ze waant zich ten slotte de reïncarnatie van de heilige Katharina.

De grote discretie waarmee regisseur Hans-Christian Schmid deze (ziekte)geschiedenis in beeld brengt, is in Duitsland zeer geprezen. Schmid heeft, om zich een goed beeld te vormen van epilepsie, tal van tapes bekeken van patiënten. Hij leerde daaruit dat er verscheidene typen aanvallen bestaan - van zeer korte absences tot aanvallen die gepaard gaan met spraakverlies, verwardheid, wanen en hallucinaties. Het gaf hem een zekere vrijheid in de verbeelding van epilepsie. Maar niet alleen in dat opzicht wijkt hij af van het ware verhaal van Anneliese Michel, op wie hij zijn film baseerde. In zijn visie is Michaela het tragische slachtoffer van haar ijzige moeder, falende geneeskunde en obsessieve religie.

De grandioze hoofdrol van Sandra Hüller werd dit voorjaar op het filmfestival van Berlijn bekroond met de prijs voor beste actrice.

Requiem is vanaf 5 oktober te zien in de bioscoop. << HM

LUCHTIG EN TOCH TAAI

BOEK

Bij de titel *Luchtige bespiegelingen* is het aannemelijk dat de lezer anekdotes en mijmeringen verwacht. Bij *Luchtige bespiegelingen*, een andere kijk op het artsenvak komt de lezer van een koude kermis thuis. Het boek is een verzameling columns die de huisartsen Rob Bekkering en René Stevelink de afgelopen tien jaar schreven in de Medische Knipselkrant. Zij trakteren de lezer op doordenkers, vermaningen, taaie verhandelingen en onderwerpen die soms zeer zijdelings met het vak te maken hebben. Beiden etaleren regelmatig - soms op het irritante af - hun kennis over allerlei zaken en in het bijzonder de oude Grieken, Egyptenaren en Romeinen. Dat de columnisten een punt willen scoren, is niet meer dan hun taak. Maar jammer genoeg doen zij dat vaak met geheven vinger. Een enkele column overtreft zichzelf in truttigheid, zoals die over burn-out bij kinderen. Zelfs de vrouwelijke opperfatsoensrakker en etiquettegoeroe Amy Groskamp-Ten Have wordt hiervoor uit de oude doos gehaald.

Gelukkig zijn er ook echte bespiegelingen te lezen. Een voorbeeld is de column 'Terug naar de basis.' Strekking: er moet een bewustzijnsverandering bij artsen en patiënten komen. 'Niet de ambitieuze, prestigieuze geneeskunde maar de arts, de genezer die in iedere mens aanwezig is, moet centraal komen te staan.' Punt gescoord. << ILS

Luchtige bespiegelingen, Rob Bekkering en René Stevelink, Inmerc bv, ISBN 90 661 1984 5, 80 blz., 12,95 euro.

